

© Bart Dewaele

De bibliotheek van Carl de Keyzer

RAF WEVERBERGH

„Aan deze kant staan uitsluitend Magnumpublicaties. En aan die kant staat de andere fotografie. De rekken zijn even groot, ja – maar onze eigen boeken kunnen we goedkoop krijgen via het agentschap. Fotoboeken zijn duur, hé. En zeggen dat ik ze ooit nog verzameld heb. Dan gaf ik 15.000 frank uit aan *The Decisive Moment* van Cartier-Bresson. Dat is er nu zestig- of zeventigduizend waard, een echte klassieker. Of *Images of War* van Capa. Voor honderd dollar gekocht. Ik spendeerde per jaar soms honderdduizend frank aan boeken, en dat werd me wat te veel. Ik ben ermee gestopt.”

We zitten in het atelier van Carl De Keyzer, een opeenhoping van fotoboeken, computers, materiaal en synthesizers („een oude liefde”). „Hier staan alleen mijn fotoboeken, mijn romans staan elders. Behalve dat rek daar, daar bewaar ik de rommel die je soms cadeau krijgt als je aan een project meedoet.” Hij wijst naar een plank met salontafeluitgaven, genre *Het grote feestboek*. Hij grinnikt. „Ik heb het zelfs nog gebruikt toen ik iets maakte over Vlaanderen. En je hebt de reisgidsen natuurlijk. *Lonely Planets*, één per land. De enige boeken die ik herlees.”

Kunnen we aan zijn boekenrek zijn invloeden aflezen? „Ze staan er in elk geval tussen. Het Magnumagentschap was een grote invloed. Toen ik de leden persoonlijk leerde kennen is dat gevoelig verminderd. Wat ik goed vind? Een andere kijk op de dingen krijgen. Zoals Boris Mikhailov of Jürgen Teller, zij vertegenwoordigen een stroming die ik in het begin echt niet zag zitten.” Hij toont een boek vol snapshots van mo-

dellen die zich bij Teller komen aanbieden, gefotografeerd aan zijn voordeur. „In principe kan iedereen dit soort foto's maken. Maar het gaat veel verder dan een snapshot. Ik ben net terug van drie maanden gevangenskampen bezoeken in Siberië, en Tellers boek heeft me gestimuleerd om eenvoudiger te werken. Gevangenskampen zijn op zich al spectaculair, visuele gymnastiek zou dan ongeloofwaardig zijn. Terwijl ik vroeger wél voor de extreme compositie ging. Ik maakte foto's waarvan mensen dachten: 'Hoe heeft hij dat weer voor elkaar gekregen.' Zoiets als Teller, dat is een idee dat je uitwerkt, en in wezen komt de rest vanzelf.”

„Een boek dat me compleet de ogen heeft geopend is *Public Relations* van Gary Winogrand. Hij gaat daarin op zoek naar de schijnwereld achter de media en de reclame. Voor ik dit had gezien, werkte ik heel klassiek, Cartier-Bresson achterna zoals iedereen. Dit is heel anders: heel modern. In feite is zijn invloed nog altijd merkbaar in mijn foto's. Ik ben nu zelfs bezig met een project rond media en macht waarin ik hetzelfde stramien volg: weg van de verzorgde composities. Chaos zoeken, maar er tegelijk orde in aanbrengen. Deze foto van Mohammed Ali is bijvoorbeeld wereldberoemd: je moet eens kijken hoe al die gezichtsuitdrukkingen een reactie zijn op wat zich in die situatie afspeelt, hoe die compositie geslaagd is. Fantastisch. En aartsmoelijk, hoor. Winogrand is trouwens knettergek geworden. Na zijn dood hebben ze vijfduizend onontwikkelde filmpjes gevonden bij hem thuis. Hij fotografeerde gewoon zonder nog te ontwikkelen.”

„Fotoboeken kan je eigenlijk niet lezen. De teksten sla ik bijna altijd over. Voor de rest kijk ik ze heel snel in. Je ziet of het goed is gedaan, of het vernieuwend is, en *that's it*. Als ik er langer dan een kwartier in kijk is het al veel. Romans zijn hun geld meer waard. Een roman is als een videogame: tachtig uren plezier.” Als hij naar Siberië gaat, sleept hij dan het verzameld werk van Solzjenitzyn mee? „Nee, Solzjenitzyn had ik al gelezen. Siberië is nochtans een buitenbeentje, daar had ik heel weinig aan voorbereid. Voor Europa daarentegen heb ik zes maanden zitten lezen om in de sfeer van de middeleeuwse stad te geraken – ik wilde Europa weergeven als een burcht. Dus las ik Eco, Saramago, Palliser, Calvino. *Het geheime boek van Grazia dei Rossi* van Park. Hella Haasse.”

„Voor mijn boek over Amerikaanse sekten heb ik *Drawing down the Moon* van Margot Adler gelezen, en daarna alle mensen aangeschreven die ze vermeldt. Dat is heel nuttig gebleken, trouwens. De term 'Homo Sovieticus' heb ik van Vojnovitsj. Hij is gefascineerd door de manier waarop mensen systemen overleven: met uitvluchten en gesjacher. Een beetje 'soldaat Schweik', maar beter. Het zijn allemaal boeken die ik anders ook zou lezen, denk ik. Het sluit wel aan bij het project, maar het is niet puur functioneel lezen wat ik doe: ik moet het ook echt goed vinden. Want ik lees al niet veel. Omdat ik gewoon niet veel kan lezen door al dat reizen. Ik sleur al kilo's fotomateriaal mee en een laptop, dus ben ik heel beperkt voor wat lectuur aangaat. Twee, drie boeken maximum.”

„Vroeger las ik veel Vandelloo,

Ruyslinck, Lampo, onze magisch-realistische stal. Daarna ben ik bij Böll, Kafka en Günther Grass terechtgekomen. Het is een periode waar je door moet. Zoals films van Visconti en Antonioni – ik zou ze nu niet meer kunnen bekijken. Maar hun bevreemding heeft me in mijn fotografie wel op weg gezet. Later heb ik het misschien toegeschreven aan Margritte en Bosch en zo – want dat is tenslotte interessanter. Maar eigenlijk ben ik meer geïnteresseerd in iemand die me een situatie kan schetsen van waaruit ik met mijn verbeelding aan de slag kan.”

Situatie is een woord dat vaak opduikt in het gesprek. Wat fascineert hem aan situaties? „Het is onmogelijk om met elkaar samen te leven, en toch proberen we systemen te vinden om dat wél te doen. Het resultaat daarvan interesseert me. Het heeft gevolgen in de sfeer, de architectuur, de kleding. Waarom is India wat het is? En waarom zijn Amerika en Rusland heel anders? Ik probeer die aspecten te herkennen en vast te leggen. De pogingen om te proberen samen te leven resulteren in bizarre, bijna belachelijke dingen, tradities. Mensen zijn producten van die tradities. De mens probeert daarop verder te bouwen. Of hij probeert ertegen te vechten. Maar je kan er heel weinig tegen beginnen, dat heb ik na al die reizen wel gemerkt. Je bepaalt je eigen lot niet.”

SdL

Carl De Keyzer is fotograaf.

De vorige afleveringen van **De bibliotheek** zijn te vinden op www.standaard.be/reksen